

Ylen ohjelmat yksipuolistuneet

Tällä vuosituhannella Ylen tv-ohjelmat ovat yksipuolistuneet ja monet ohjelmalajit ovat kadonneet kokonaan. Näin sanoi VTT **Marjaana Mykkänen** maanantaina 13.4. Pääkaupungin Wanhojen Tovereiden jäsentapaamisessa, jossa aiheena oli Ylen sisältötarjonnan muutokset ja niiden vaikutukset yhteiskunnalliseen ymmärrykseen sekä kansalaisten tiedollisten ja kulttuuristen oikeuksien toteutumiseen.

Mykkänen totesi, että vielä vuosituhannen vaihteessa Ylen ohjelmisto edusti julkisen palvelun ihannemallia, mutta sen jälkeen tänä vuonna 100 vuotta täyttävää kansallista yleisradioyhtiötämme on kehitetty päinvastaiseen suuntaan. Neljän vuosikymmen uran Ylessä toimittajana, ohjaajana ja tuottajana tehnyt Mykkänen selvitti vuonna 2020 väitöstutkimuksessaan, millaisia odotuksia katsojilla asiaohjelmiston suhteen on ja miten he arvottavat katsomiskokemuksiaan.

- Asiaohjelmisto on julkisen palvelun tarjonnan ydintä ja tekijä, joka erottaa julkisen palvelun kaupallisesta mediasta sekä lajityypeiltään että määrältään. Kun julkisen palvelun tavoitavuus on suuri - kuten Ylellä - se saattaa on ensisijaisin ja käytännöllisin yhteys maailmaan, jossa kansalaiset voivat käsitellä ja jakaa kulttuurisia, sosiaalisia, yhteiskunnallisia ja poliittisia asioita, Mykkänen muistutti.

Hän totesi monen asian tässä suhteessa mullistuneen 2000-luvulla. Ensinnäkin median katselu ja käyttö ovat muuttuneet nopeasti. Uudet alustat ovat tulleet perinteisen tv-toiminnan rinnalle, mikä on johtanut katselun pirstoutumiseen ja katselijoiden ajakäytön muuttumiseen. Se puolestaan on vähentänyt katsojamääriä tuotetta kohden, mikä taas vaikuttaa ohjelmistoon.

Yle-lainsäädäntöön 2020-luvulla tehdyt muutokset ovat mahdollistaneet yleisöjen valikoinnin ja suljetun päätöksenteon. Mykkäsen mukaan Ylen yleisöjä edellenkin tutkitaan, mutta ei kuulla. Lisäksi akateemiset tutkimuskumppanit on vaihdettu kaupallisiin toimijoihin.

Kun aiemmin Yle pyrki palvelemaan kaikkia yleisöjä, nyt kohderyhmänä ovat 15-29 -vuotiaat. Monipuolisesta tarjonnasta onkin siirrytty virtaviivaistettuun ohjelmistoon, minkä vuoksi Ylen nykyisestä tv-ohjelmistosta puuttuu paljon siinä aiemmin mukana olleita elementtejä.

- Kotimaiset reportaasit, makasiiniohjelmat, joissa on ajankohtaisia osia, henkilökuvat, oppiminen, taide, tiede, ympäristö, yhteiskunta, Marjaana Mykkänen luetteli ja sanoi, että näiden sisältöjen puuttumisen seurauksena Ylen arkistoista ei löydy enää suomalaista arjen ja elämäntapojen historiaa.

Hänen mukaansa nykyistä ohjelmistoa hallitsee journalistinen autonomia, jota ohjaavat katsojaluvut ja algoritmit. Pienyleisöohjelmat, jotka aiemmin muodostivat Ylen sisällönkulutuksen pääosan ja selkärangan, ovat kuihtumassa, ja se vaikuttaa koko mediaekosysteemiin. Tarjolla on entistä enemmän volyyymia, mutta entistä vähemmän vaihtoehtoja. ”Kun monipuolisuus vähenee, koko systeemi kärsii. Jäljelle jäävät lajit ovat entistä heikommalla maaperällä,” Mykkänen tähdensi.

Hän kysyi myös, mikä on julkisen palvelun media. ”Onko se vain joidenkin ryhmien palvelua vai palveleeko se kaikkien yhteiskunnan osien etuja ja tarpeita?”

Teksti **Annakati Mattila**

Kuva **Hannu Ohvo**